

Gudstjeneste langfredag

Præludium

indgangsbøn

432 Litaniet

202 Som et stille offerlam

kollekt

læsning: Salme 22,2-22a

trosbekendelse

Salme 188 Så bøjed den dødsdømte nakken

læsning: Vor Herre Jesu Kristi Lidelseshistorie (14-23)

prædiken

salme: 192 Hil dig frelser og forsoner

kollekt og velsignelse

201 Det hellige kors, vor Herre selv bar

udgangsbøn

Postludium

Prædiken langfredag 2018 - Ribe domkirke

Langfredag - egentlig er det, vi er vidne til, så enkelt, ondt og gement, en skueproces, hvor pøbelen med deres råb afgør Jesu skæbne, og hvor han så efterfølgende bliver henrettet på Golgata, henrettelsesstedet i Jerusalem.

”Korsfæst ham!” råber folkemængden, og Pilatus, den romerske statholder, udleverer Jesus til sin skæbne.

Jesus er ganske vist efter sin arrestation blevet fremstillet både for sine jødiske fæller som for den romerske statholder. Men det er ikke en sag, som afgøres i retten, men derimod ved folkets tilråb. Pilatus vasker sine hænder, og han giver folk, hvad de vil have, udleverer Jesus til den visse død.

Man kan naturligvis argumentere for, at Jesus allerede har skabt tilstrækkelig uro. Hans død passer de fleste godt. Han er set fra et romersk perspektiv en potential oprører, og set med jødisk optik kætter og blasfemiker. En mand, det på alle måder kan synes nødvendigt og nyttigt at lukke munden på.

Det gemene

Det er vigtigt aldrig at glemme det gemene i handlingen, ved Jesu korsdød. Når vi som i dag har hørt sammenstillingen af Jesu Kristi lidelses historie – en sammenstilling af de fire evangelisters beretning, som allerede fremstod i tidlig kristen tid – så kan vi ikke undgå her at få øje på al den ondskab og al den had, som vi her er vidne til:

Judas forræderi.

Disciplenes fejhed og deres manglende standhaftighed. Den troløshed, som præger deres sidste timer med deres ven.

Ansvarsforflygtigelsen hos Pilatus, som bare vasker sine hænder og ikke tager ansvar for det, han hører og ser.

Og billedet af menneskemængden, som bliver til en hob, en pøbel, en masse, der kun går efter et: de vil se blod. Se Jesu død. Og dertil al den hån

og al den spot, al den vold, pinslerne og lidelsen, som træder frem af evangeliernes beretninger.

Det er som om alt menneskelig ondskab her bliver vist frem i beretningerne om Jesu henrettelse og død. En ondskab, vi genkender, fordi den spejler noget, som sker hver eneste dag rundt om i verden og også hos os selv – måske ofte i mindre skala, men dog genkendelig - i vores lille verden.

Korsordene

Når det så er sagt, at langfredag nærmest er én lang afsløring af menneskers ondskab, og et stærkt vidnesbyrd og en fortælling om menneskers gemene handlinger, så er det imidlertid vigtigt også at se mere og andet i Jesu korsdød.

Jesu henrettelse og død er mere end en afsløring og udstilling af menneskers handlinger. Jesu død på korset er – hvor mærkeligt det end kan lyde - først og sidst et glædeligt budskab, fordi hans død fortæller om Gud i verden, vidner om Guds kærlighed og nåde.

Det står tydeligt frem, hvis vi lytter til Jesu sidste ord på korset. Ikke blot de ord, som den enkelte evangelist har i sit evangelium, men dem de fire evangelister samlet set skriver frem.

Man plejer at tale om, at der samlet set er syv korsord, dvs. syv ord, sætninger, som Jesus når at give videre, da han hænger der døende på korset langfredag. Nogle af ordene mumles, mens andre ligefrem råbes ud.

I Lukasevangeliet er det følgende tre korsord. Jesus siger, idet han ser udover alle dem, der står ved korsets fod:

”Fader tilgiv dem, for de ved ikke, hvad de gør.” (Lk23,34).

Dernæst siger han til den gode røver, som korsfæstes ved hans side: ”Sandelig siger jeg dig: i dag skal du være med mig i paradiset (23,43) og endelig til sidst råber Jesus: ”Fader, i dine hænder betror jeg min ånd” (23,46).

Evangelisten Johannes nævner også tre korsord, men de er andre. Jesus forpligter her sin mor Maria og disciplen Johannes på hinanden. ”Dér er din søn”, siger han til Maria. Og til Johannes: ”Der er din mor” (Joh 19,26-27). Så siger Jesus ordene: ” Jeg tørster”(19,28), og den korsfæstede udånder med ordene: ”Det er fuldbragt”(19,30).

Det syvende og sidste korsord findes hos evangelisterne Matthæus og Markus, og det er nok den mest kendt sentens: "Eloí, Eloí! lamá sabktáni", som betyder: "Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig?"

Disse syv korsord tegner hver for sig et billede af Jesus, som han hænger der på korset. På en gang lidende, tørstende og gudsforladt, på den anden side klar til at dø. Jesus tager sin skæbne på sig og har endda overskud til at velsigne, formane og ligefrem gå i forbøn for sine bødler.

Korsordene kan anspore til meget forskellige portrættering af Jesus i hans sidste timer.

Følelsen af at være forladt, ja af at være helt alene i døden, står umiddelbart i modsætning til de ord, hvor Jesus tydeligt markerer, at det er, som det skal være.

Men i stedet for at indlade os på en psykologisk portrættering af ham, som måske kan favne de modsatrettede korsord, eller i en historisk kritisk afvejning af hvilke ord, Jesus i virkeligheden kan have sagt, og hvilke ord, som evangelisterne har lagt ham i munden, så er det for mig at se mere formålstjenlig i de syv korsord at se, hvordan vi her får givet væsentlige tyding af Jesu død på korset langfredag:

Langfredag er, hvad disse korsord understreger, ikke blot en lang og trist sørgedag, som viser dødens magt og afslører vi menneskers ondskab.

Jo, det er dagen, hvor Jesus må råbe fra korset: "Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig." Men selv dette råb skal sammen med ordene: "Det fuldbragt" og alle de andre ord her også vække en glæde i os.

Langfredag er nemlig en glædelig dag, hvor Gud viser, hvor langt han går med os mennesker og hvor langt han går for os. Han er til stede selv der, hvor alt synes gudsforladt, tomt og øde. Det er budskabet langfredag. Han bringer os her, hvor vi lever og bor, her i dødens mørke skygge, håbet om vores synders forladelse og om et liv i stadig fællesskab med Gud.

Gud lod sin søn føde, blive kød og blod, ja, som vi sammen i dag har sagt det i trosbekendelsen: "Vi tror på Jesus Kristus, ... undfanget ved Helligånden, født af jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet".

Fødsel og død hører til menneskets vilkår, og evangeliet er, at Gud giver sig ind under disse vilkår. Gud er altså ikke kun at forstå som et bagvedliggende princip, en første bevæger, en fjern skaber. Gud går ind i menneskers liv, insisterer på relationen til os hver især.

Det er dybest set slet ikke til at forstå, men det behøver vi vel heller ikke for at kunne finde håb, trøst og glæde hos ham, i hans fødsel og selv i hans død på korset.

Jeg har forsøgt at formulere betydningen af Jesu død på korset i følgende poetiske kortform:

Kristus som korsfæstet vender alt på hovedet. Den kloges visdom slår ikke til, og den, der fæstner sig ved det ydre og ved det konkrete, må ryste på hovedet. Ligningen: *Gud = den korsfæstede Jesus Kristus* går ikke op. Den korsfæstede tydeliggør dermed grænsen for vores forståelse og sansning. Men samtidig er Gud den store omvender, som styrker mine øjne, og gør, at jeg ser, hvordan træerne har rod i skyerne og den korsfæstede har rod i himlen. Det er ikke blot sundt at stå på hovedet. Det skærper sansen for gåden.¹

Jesu korsdød forstået som Guds søns død sætter den menneskelige forstand og vores logiske sans skakmat, men den gør også andet og mere end afslører den ufuldkommenhed og den begrænsning, som er i vores måde at tænke på og være til på i verden.

Jesu død forskyder også vores perspektiv, gør at vi må se verden på hovedet, dvs. med et himmelperspektiv, og dermed ikke med os selv som eneste centrum. Og det er jo netop det, der tænder håbet.

I vores verden betyder død altid afsked, savn og sorg. Det er det, vi oplever, sanser og erfarer i dette liv, hvor vi er underlagt tidens dom. Vi må sige farvel, vinke af og stå ved en grav.

Jesu død derimod bringer håb. Jesu død på korset er en gemen henrettelse, en ondsindet handling, men hans død fortæller dog først og fremmest om den kærlighed, Guds kærlighed, som er stærkere end døden. Gud vil ikke opgive sin relation til det menneske, han har skabt, og han kalder fortsat på os, at vi skal elske livet og tage ansvar for hinanden.

I Jesu død får vi del i denne dybe sammenhæng, denne gave og forpligtelse. Her får vi øje for, hvordan det virkelig er fat med Guds kærlighed. Den er stærkere end døden, og den knytter bånd med os ud over alle grænser og alle tider.

Jesu korsdød kan vi kalde for et paradoks, og den rummer et mysterium, men først og sidst fortæller den os om den dybe sammenhæng, vi er givet i vores liv med Gud.

Så Gud, hjælp os at leve ud af din kærlighed og nåde. Giv os at leve i din ånd.

¹ Udkommer i efteråret 2018, i en udgivelse om epistlerne.

I Jesu navn. det ske!